

Kraj Zlínský

www.stijpky.cz

Úvod

V rozmanitém hornatém kraji se setkáváme i s velmi rozmanitými doklady technického dědictví. Kroměříž, nazývaná Hanáckými Athénami, proslula svou mincovnou. Vsetínsko je známou krajinou vodních a větrných mlýnů a Zlínu i okolí vtiskla podoba velkolepá výstavba Baťových obuvnických závodů ve 30. letech 20. století, která pro chudý kraj znamenala povznesení dokonce nadnárodní. Vedle výroby obuvi prosperovaly i další odvětví výroba pneumatik, strojírenství a letecká výroba. Unikátním vodním dílem dosud využívaným především pro turistický ruch je Baťův kanál.

Nejen průmysl, ale i přírodní podmínky daly vzniknout proslulému lázeňskému komplexu v Luhačovicích, na jehož vzhledu v duchu lidové tradice se podílel na počátku 20. století především architekt D. Jurkovič. Zároveň je jádro lázní ukázkou kvalitní architektury následujících čtyř desetiletí, provedených s mimořádným respektem k existujícímu Jurkovičovu dílu včetně kvalitních dostaveb z 1. poloviny 20. století. Lázně představují unikátní soubor staveb i v mezinárodním měřítku, proto byly nominovány na Listinu světového dědictví UNESCO.

Červeně vyznačené lokality jsou určeny pro vážné zájemce a odborníky na příslušnou tematiku .

Zkratky: KP = kulturní památka, NKP = národní kulturní památka, PR = památková rezervace, PZ=památková zóna

 Vysoká atraktivita pro cestovní ruch

doprava				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Kostelany nad Moravou, UH	Silniční most www.libri.cz/databaze/mosty	KP	Ocelový nýtovaný most s charakteristickou dvojicí portálů byl uveden do provozu v roce 1920	Běžně přístupné
Kunovice, UH	Letecké muzeum www.mesto-kunovice.cz	Není zapsáno	Podnik Avia zbudován ve 30. letech 20. století. V letech 1945-50 v závodě opravná automobilů, po roce 1950 výroba letadel.	Otvírací doba: duben – říjen po – ne 09:00 – 12:00 12:30 – 17:00 listopad nutno předem objednat prosinec – březen zavřeno
Otrokovice ZL	Baťův kanál www.tyrkys.cz www.batacanal.cz	Není zapsáno	Průplav z Otrokovic do Rohatce vybudovala firma Baťa v letech 1934–38. Baťův kanál je vlastně historickou vodní cestou realizovanou u nás v době 1. Československé republiky za účelem závlahy, plavby i zvýšení spodních vod ve svém okolí. Byl dlouhý asi 50 km. a spojil města Otrokovice a Rohatec u Hodonína. Celá stavba se skládá z pohyblivých jezů, plavebních komor, soustavy závlahových a drenážních kanálů. Kanál je z části veden po řece Moravě a částečně také uměle zbudovaným korytem Český Parlament potom v roce 1995 zařazuje průplav Otrokovice-Rohatec mezi využitelné vodní cesty, ačkoliv už jen především pro turistické využití. Dnes patří Baťův kanál plným právem k velmi vyhledávaným turistickým cílům.	Plavba po kanále ve větších lodích nebo na malých plavidlech je běžná.

Silniční most Kostelany nad Moravou

Letecké muzeum Kunovice

Bařův kanál Otrokovice

potravinařství – pivovary, cukrovary, lihovary, mlýny, mlékárny				
lokality	objekt	statut objektu	Popis	přístup
Zlín - Štípa ZL	Větrný mlýn www.hrady.cz	KP	Nejmenší dochovaný mlýn holandského typu u nás postavil v letech 1858-60 Kristián Kovář a jeho syn Josef. Provoz ukončen v roce 1941, uvnitř původní mlecí zařízení.	Mlýn je v soukromém vlastnictví, prohlídku mlýna lze domluvit s obyvateli přiléhající usedlosti.
Kroměříž KR	Arcibiskupský pivovar a sladovna www.eurobeds.cz	Není zapsáno	Původní pivovar z poslední čtvrtiny 16. století byl zničen při vpádu Švédů v roce 1643, obnova začal v roce 1655. Současná budova sladovny pochází z roku 1890, chladné hospodářství z roku 1908. Provoz pivovaru trval do roku 1988. Nevyužívané budovy chátrají.	Nepřístupné
Nivnice UH	Mlýn Bártekův www.nivnice.cz	KP	Vodní mlýn zvaný Bártekův je poprvé doložen v roce 1510. Byl provozován až do roku 1975. Nyní je v soukromém vlastnictví. V areálu mlýna údajně rodišti J.A.Komenského je instalován památník učitele národů. Mlýn přestavován ve 20. letech 20.století	Přístupno po domluvě
Brumov-Bylnice, část Sidonie ,ZL	Chlebová pec www.zlin.cz	KP	V řetězové zástavbě v osadě jsou uchovány 3 společné pece na chleba z počátku 19. století, z toho 1 zachována intaktně. Na plně odnoži vyzděné z nepálených cihel umístěno peciště, kouř je odveden do podstřeší, drobná stavba obdélného půdorysu kryta sedlovou stříškou.	Přístupné běžně.
Kunkovice KR	Větrný mlýn www.hrady.cz	KP	Torzo zděného větrného mlýna holandského typu na návrší nad obcí. Stavba poškozena, mlýn bez vnitřního zařízení a bez větrného motoru.	Volně přístupné
Vlčnov UH	Vinné sklípky www.pamatky-jvm.cz	VPR Vlčnov – Kojiny	Nejstarší písemná zpráva o vlčnovských búdách pochází z roku 1544 při udělování privilegia vlčnovským vinohradníkům majitelem panství Janem z Kunovic. Charakteristické dochované vinohradní budy s dřevěnými štíty pocházejí z počátku 19. století. V dnešní době se ve Vlčnově nachází kolem čtyřiceti búd, z nichž některé jsou již přestavěné, ale většina z nich slouží svému původnímu účelu, to jest k výrobě a uložení vína , ale často jsou také využívány k oddechu či posezení s přáteli. Některé jsou upravovány a modernizovány. Stále však mezi nimi přežívají ty staré původní vlčnovské budy.	Volně přístupné
Uherské Hradiště - Mařatice UH	konzervárna	Není zapsáno	Podnik byl vybudován v roce 1911, rozšířen po 1. světové válce. Dosud v provozu.	Nepřístupné, v provozu.
Uherské Hradiště - Jarošov UH	Pivovar www.pivovary.info	Není zapsáno	Historické budovy dnešního pivovaru, který byl založen v roce 1688 měšťany, pocházejí z doby modernizace ve druhé polovině 19. století, kdy patřil rodině Salomona Brauna. Kvalitou produkovaného piva se řadil k nejlepším v Čechách a na Moravě. Provoz skončil v roce 1997, v areálu je motorest.	Přístup v rámci návštěvy motorestu.

Větrný mlýn Štípa

Arcibiskupský pivovar Kroměříž

Bártkův mlýn Nivnice

Mlýn Kunkovice

Vinné sklípky Vlčnov

Pivovar Uherské Hradiště – Jarošov

Chlebová pec Brumov – Bylnice
www.brumov-bylnice.cz

vodárenství, energetika

lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Bystřička VS	Nádrž www.cs.wikipedia.org	KP	Přehrada Bystřička byla vybudována v letech 1908-1912 jako první v tzv. karpatském flyši. Počítalo se s tím, že bude jednou z přehrad napájejících projektovaný Dunajsko-oderský průplav. Gravitační půdorysně zakřivená přehradní hráz je vysoká od základu 36 m a dlouhá v koruně 170 m. Vodní hladina je udržována na kótě 275-377 m n.m. Soubor objektů přehradního díla, tj. vlastní hráz, manipulační věž, kaskádový přepad, vyústění výpustí i dům hrázného byly vystavěny podle jednotné kvalitní architektonické koncepce.	Jezero slouží rekreačním účelům, volně přístupné.
Kroměříž KR	Elektrárna Na Strži www.calla.cn.cz	KP	Jako jedna z prvních elektráren byla vybavena Kaplanovou turbinou pro energetické účely. Postavena roku 1923 společně s novým jezem.	Možnost návštěvy po domluvě.

Vodní nádrž Bystřička

Vodní elektrárna Na Strži Kroměříž
www.kromerizsko.cz/detail_foto.asp?id=09 - 14k -

různé				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Zlín ZL	Baťovy závody www.archiweb.cz	Není zapsáno	V roce 1894 založena sourozenci Baťovými obuvnická firma, rozvoj po 1. svět. válce; základem konstrukce průmyslových objektů, správních budov a dělnických kolonií postavených po roce 1924 je železobetonový skelet s cihelnými vyzdívkami podle projektů F. L. Gahury a V. Karfika.	Závody v provozu, přístupný je objekt výškové správní budovy, která byla upravena pro účely krajského úřadu.
Rožnov pod Radhoštěm VS	Mechanická pletárna a továrna na stávkové zboží, Leo Brill www.roznov.cz	Není zapsáno	Areál budován od roku 1900, kdy byla postavena tovární budova podle návrhu novojičínské firmy Czeike&Wondra. V letech 1930-31 byla podle projektu Ing. Richarda Goldenreicha z Prahy postavena nová čtyřpodlažní železobetonová tovární budova krytá plochou střechou. Pletárenské podniky se po r. 1945 spojily v n. p. Moravskoslezské pletárny Rožnov, který byl při reorganizaci textilního průmyslu v r. 1967 přejmenován na n. p. Loana Rožnov. Dosud v provozu.	Nepřístupno, v provozu.
Kroměříž KR	Mincovna www.www.mesto-kromeriz.cz www.vitejte.cz	KP	Renesanční jednopatrová stavba s manýristickou fasádou, rytá sedlovou střechou, pochází z roku 1665. Od roku 1998 je budova mincovny plnohodnotným článkem v řetězci památkového fondu městské památkové rezervace v Kroměříži. V interiérech mincovny je o kroměřížském mincování vybudována expozice muzejního charakteru, oceňována návštěvníky zejména v těch částech, kde jsou rekonstrukčně představeny nástroje a můžeme říci i stroje, které byly při výrobě mincí a medailí používány. Nadační fond kroměřížské mincovny a město vydává nové pamětní ražby.	Přístupné v otevírací době muzea. Otvírací doba : IV. / So/9.00 - 16.00 V., VI., IX. /Út - Ne /9.00- 17.00 VII., VIII. / Út - Ne / 9.00 - 18.00 X. / So, Ne / 9.00 - 17.00
Karolinka VS	Sklárna www.mukarolinka.cz	Není zapsáno	Sklárna s ruční výrobou foukaného skla byla založena roku 1861 S. Reichem pod názvem Karolina huť, hlavní objekt se sklářskou pecí krytý půlkulatou střechou.	Pro milovníky hezkého skla se každoročně v srpnu koná tradiční " Sklářský jarmark ", spojený se dnem otevřených dveří ve sklárně a doprovodným kulturním programem.
Luhačovice	Lázně	MPZ, nominace UNESCO	První lázeňská budova byla postavena v roce 1790a dále následovaly objekty ztvárněné v klasicistním stylu. Dnešní podobu lázním vtiskla výrazná přestavba z období 1902 -1905, kterou provedl architekt D. Jurkovič se svým charakteristickým rukopisem ovlivněným lidovou tvorbou. Dochované a pečlivě udržované objekty Lázní Luhačovic si dosud podržely autenticky ideální obraz lázeňského místa z 1. poloviny 20. století. Pro tyto hodnoty byly nominovány na Listinu světového dědictví UNESCO	

různé				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Rožnov pod Radhoštěm (okr. Vsetín),	Valašské muzeum v přírodě, Mlýnská dolina www.beskydy.cz	KP	Mlýnská dolina jako třetí část Valašského muzea v přírodě byla otevřena roku 1982. Podél vodního náhonu jsou zde soustředěna zařízení využívající k pohonu vodní energii: valcha, mlýn, pila a hamr. Soubor doplňuje lisovna oleje. Nově je vybudována expozice tradičních dopravních prostředků. Pro potřeby centrálních pokladen a vstupní expozice byla zrekonstruována sousední budova bývalého bělidla a úpravny významné frýdecko-místecké firmy Karel Herliczka.	Přístupné v otevírací době skanzenu: květen-září od 9.00 do 17.00 hod., červenec od 9.00 do 18.00 hod. Prohlídka pouze s průvodcem.

Bařovy závody Zlín

Pletárna Rožnov pod Radhoštěm

Mincovna Kroměříž

Sluneční lázně Luhačovice

Valašské muzeum v přírodě, Mlýnská dolina Rožnov pod Radhoštěm

Bystřice pod Hostýnem

Sklárna Karolinka

